

Методологія та організація філологічних досліджень. Організація науково-дослідної діяльності з філології

Робоча програма навчальної дисципліни (силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Третій (доктор філософії)</i>
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Освітня програма	Філологія
Статус дисципліни	нормативна
Форма навчання	очна (денна)
Рік підготовки, семестр	1 курс, весняний семестр
Обсяг дисципліни	2 кредити ЄКТС / 60 годин (36 аудиторних годин, 24 годин СРС)
Семестровий контроль/ контрольні заходи	залік / домашня контрольна робота (ДКР)
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua/
Мова викладання	українська/ англійська
Інформація про керівника курсу / викладачів	д. пед. н., проф., проф. каф. ТППАМ Федоренко Світлана Вікторівна https://scholar.google.com.ua/citations?user=X4n-E-4AAAAJ&hl=ru&authuser=1 s.fedorenko297@gmail.com, +380936050009 (Telegram, Viber, WhatsApp) к. фіол. н., доц. каф. ТППАМ Ткачик Олена Володимирівна helen.tkachyk@gmail.com https://ktpnam.kpi.ua/node/660 https://scholar.google.com/citations?hl=en&user=vPlyMwFo1HUC
Розміщення курсу	https://classroom.google.com/u/1/c/MzE0NTU4MzUwOTQw https://classroom.google.com/c/NTkxDcwOTgzMDA5?cjc=rdc2j6f

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Метою освітнього компонента «Методологія та організація філологічних досліджень. Організація науково-дослідної діяльності з філології» є набуття кожним здобувачем ступеня «доктор філософії» універсальних компетентностей дослідника та знань щодо тенденцій розвитку мовних, позамовних і мовленнєвих явищ, розвиток аналітичного мислення, вдосконалення вмінь наукового аналізу.

У результаті засвоєння нормативного освітнього компоненту формується низка компетентностей (https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/opfiles/035_ONPD_Philology_2020.pdf):

- здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел (ЗК2);
- здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій (ЗК3);
- розробляти наукові проекти та керувати ними, складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності (ЗК 6);
- здатність до участі в роботі вітчизняних та міжнародних дослідницьких колективів (ЗК7);

- здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напряму (ФК1);
- здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх, у тому числі задля реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень (ФК2);
- здатність до лінгвокреативної діяльності в науково-інноваційній сфері (ФК5);
- здатність до наукового пошуку у мовознавчій сфері на основі системного аналізу (ФК7);
- здатність до інноваційного переосмислення і застосування методів інших галузей знань для реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень (ФК8);
- здатність до раціонального та ефективного використання інноваційних інформаційних технологій на різних етапах провадження науково-дослідної та перекладацької діяльності (ФК10);
- здатність оперувати концептуальними, методологічними та фактологічними знаннями щодо теоретичних, практичних, методичних питань міжкультурного спілкування (ФК11);
- здатність вмотивовувати толерантну міжкультурну взаємодію в рамках ведення наукової дискусії та академічного письма (ФК12);
- здатність проведення ґрунтовного аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу з використанням дослідницьких підходів і методів (ФК13);
- здатність використовувати комунікативні стратегії наукового дискурсу з позиції інтенційного, діяльнісного та когнітивного підходів для ефективної реалізації поставлених цілей в рамках дослідження (ФК14);
- здатність розробляти логічні і методологічні основи науки; створювати моделі наукової доктрини (ФК15);
- здатність планувати, організовувати професійну, науково-інноваційну, перекладацьку та викладацьку діяльність, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів (ФК18).

Предметом дисципліни «Методологія та організація філологічних досліджень.

Організація науково-дослідної діяльності з філології є система організації науково-дослідної діяльності у філологічній галузі та технології представлення результатів дослідження.

Успішне опанування дисципліни передбачає такі **результати навчання** (https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/opfiles/035_ONPD_Philology_2020.pdf):

- Мати передові концептуальні та методологічні знання з філології і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових теоретичних і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень, отримання нових знань та/або здійснення інновацій (ПРН1).
- Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати власних оригінальних наукових досліджень, наукові та прикладні проблеми філології державною та іноземною мовами в усній та писемній формах: продукувати і грамотно оформлювати різноманітні наукові тексти відповідно до сучасних вимог (стаття, есе, презентація, виступ на конференції, публічна науково-популярна чи наукова лекція тощо); кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних вітчизняних і зарубіжних наукових виданнях (ПРН2).
- Планувати й виконувати теоретичні та/або експериментальні дослідження з філології та дотичних міждисциплінарних напрямів із використанням фахових інструментів, методів та підходів, критично аналізувати результати власних досліджень і здобутки інших науковців у контексті всього комплексу сучасних знань (ПРН3).
- Здійснювати оцінку результатів пізнавальної науково-професійної діяльності та її регулювання, будувати і втілювати ефективні стратегії дослідницького саморозвитку та професійного самовдосконалення (ПРН6).

- Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового дослідження в конкретній філологічній галузі (ПРН7).
- Розробляти структурно-смисловий алгоритм для проведення наукового дослідження та реалізації поставлених завдань (ПРН8).
- Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого, літературного та перекладознавчого матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних (ПРН11).
- Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного, літературного чи перекладознавчого матеріалу (ПРН14).
- Представляти результати роботи у вигляді завершених науково-дослідних розробок (наукових публікацій, доповідей, презентацій тощо) (ПРН20).

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Передумовами для освітнього компонента «Методологія та організація філологічних досліджень. Організація науково-дослідної діяльності з філологією» є успішне засвоєння таких нормативних навчальних дисциплін «Методологія та організація філологічних досліджень. Методологія філологічних досліджень», «Філософські засади наукової діяльності», «Лінгвістичні студії: історія і сучасність», «Сучасна транслатологія», «Академічне письмо та наукова комунікація іноземною мовою».

Вивчення освітнього компонента «Методологія та організація філологічних досліджень. Організація науково-дослідної діяльності з філологією» дозволить успішно здійснити наукове дослідження з обраної теми та забезпечить подальше наукове зростання.

3. Зміст навчальної дисципліни

Форма навчання	Всього		Розподіл навчального часу та видами занять					Контрольні заходи	
	кредитів	годин	лекції	практичні	індивідуальні	CPC	ДКР	Семестрова атестація	
Очна (денна)	2	60	10	10	16	24	1	Залік	

Тематичний план освітнього компоненту

Розділ 1. Система організації науково-дослідної роботи здобувача ступеня «доктор філософії» (з філологією). Підготовка та захист дисертаційного дослідження з філологією.

Тема 1.1. Етапи науково-дослідницької роботи здобувача ступеня «доктор філософії» та організація праці при проведенні наукових досліджень.

Тема 1.2. Принципи написання тексту дисертації, її композиційні частини та вимоги до них.

Тема 1.3. Процедура захисту дисертаційного дослідження та ознайомлення наукової громадськості з дисертацією.

Розділ 2. Опублікування та апробація результатів дослідження. Стилі оформлення бібліографічних посилань.

Тема 2.1. Поняття, функції і види наукових публікацій. Вимоги до видавничого оформлення наукових видань, визначення їх обсягу. Особливості наукових публікацій для здобувачів наукового ступеня «доктор філософії».

Тема 2.2. Основні вимоги до апробації результатів дослідження. Наукові тези. Презентація результатів наукових досліджень у формі постерів і презентацій.

Тема 2.2. Основні вимоги до апробації результатів дослідження. Наукові тези. Презентація результатів наукових досліджень у формі постерів і презентацій.

Тема 2.3. Відкритий доступ та цифрові технології перевірки на плагіат.

Тема 2.4. Вимоги ДСТУ 8302:2015.

Тема 2.5. Вимоги APA стилю (7-е видання) до оформлення бібліографії (структур, форматування).

Розділ 3. Наукометрія у філологічних дослідженнях.

Тема 3.1. Міжнародні наукометричні бази даних: найбільші міжнародні наукометричні бази даних (Scopus, Web of Science), основні умови роботи з даними, розміщеними у міжнародних наукометрических базах, наукометричні показники; вимоги наукометрических періодичних видань до статей; чинники цитованості публікації.

Тема 3.2. Ідентифікатори вченого.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Організація та методологія наукових досліджень : навч. посіб. Харків : Право, 2017. 448 с. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/16993/1/Danilyan_Dzoban_NP-58.pdf

Допоміжна література:

2. Бушуєв С. Д., Білощицький А. О., Гогунський В. Д. Наукометричні бази: характеристика, можливості і завдання. *Управління розвитком складних систем*. 2014. № 18. С. 145–152.
3. Дмитрів Л. Й. Технології підготовки і просування наукових публікацій в мережі Інтернет. *Наука України у світовому інформаційному просторі*. Вип. 5. Київ : Академперіодика, 2011. С. 16–19.
4. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 18 с.
5. Клименюк О. В. Виклад та оформлення результатів наукового дослідження. К.-Ніжин : Вид-во «Аспект-Поліграф», 2007.
6. Клименюк О. В. Технологія наукового дослідження. К.-Ніжин : Вид-во «Аспект Поліграф», 2006.
7. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
8. Про внесення поправок у ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». *Інформаційний покажчик стандартів*. 2016. № 12. С. 103.
9. Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій : наказ М-ва освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. *Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки України*. 2017. № 4. С. 75–84.
10. Соціальні мережі для наукових працівників. *Бібліокур'єр : інформаційний бюлєтень Наукової бібліотеки ЧНТУ*. Чернігів, 2017. № 2-3 (19). С. 2–3. URL : <http://bit.ly/2rSzj34>
11. American Psychological Association / Publication manual of the American Psychological Association (7th ed.). URL : <https://doi.org/10.1037/0000165-000>
12. Elias D. APA style 7th edition : The changes you need to know. MyBib. URL : <http://mybib.com/blog/apa-style-7th-edition-changes>
13. Turabian K. L. A Manual for Writers of Research Papers, Theses and Dissertations. Chicago : Univ. of Chicago Press, 2007. 250 p. URL : <http://jcs.edu.au/wp-content/uploads/2016/09/A-manual-for-writers-of-research-papers-theses-and-dissertations.pdf>

Інформаційні ресурси

14. Стандартна українська транслітерація. URL : <http://translit.kh.ua/>
15. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. URL : <http://nbuv.gov.ua>
16. Bielefeld Academic Search Engine (BASE). URL : <http://www.base-search.net/>
17. CrossRef. URL : <https://www.crossref.org>

18. Digital Object Identifier(DOI) Handbook. URL : <https://www.doi.org/hb.html>
19. Directory of open access journals (DOAJ). URL : <https://doaj.org>
20. Google Scholar. URL : <https://scholar.google.com.ua>
21. Index Copernicus. URL : <https://journals.indexcopernicus.com>
22. Open Ukrainian Citation Index (OUCI). URL : <https://ouci.dntb.gov.ua>
23. Science Index UlrichsWeb. URL : <http://ulrichsweb.serialssolutions.com/login>
24. The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences (ERIH PLUS). URL : <https://dbh.nsduib.no/publiseringskanaler/erihplus/about/index>
25. Ukrainian Scientific Citation Index (UInCit). URL : <http://uincit.uran.ua>
26. World Cat. URL : <https://www.worldcat.org>
27. Mendeley. URL : <https://app.box.com/s/tcajkks2a9ch9hlpq45v>

Література знаходитьться у бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичному кабінеті кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови, в електронному кампусі та у Google Classroom.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Силабус освітнього компонента «Методологія та організація філологічних досліджень. Організація науково-дослідної діяльності з філологією» розроблений з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів (сприймання, типу множинного інтелекту тощо), що сприяє індивідуалізації навчання і, як наслідок, підвищенню його ефективності; та на основі принципу систематичності та послідовності, який пов'язаний як з організацією процесу опанування навчального матеріалу, так і з системою дій здобувачів щодо його засвоєння, що дозволяє передбачити необхідні навчальні завдання та види діяльності, які потрібні для підготовки висококваліфікованих, конкурентоспроможних, інтегрованих до європейського та світового науково-освітнього простору фахівців ступеня доктора філософії з філології, здатних до самостійної науково-дослідної, науково-інноваційної, організаційно-управлінської, перекладацької та педагогічної діяльності в галузі гуманітарних наук. Зазначене передбачає вибір відповідних методів і форм навчання з урахуванням особистісно-орієнтованого, компетентнісного та інтегрованого підходів, створюючи сприятливі умови для творчого розвитку особистості здобувача та його автономності.

Навчання здійснюється на основі *студентоцентрованого підходу* та стратегії активної взаємодії викладача та здобувача з метою засвоєння навчального матеріалу та формування відповідних компетентностей.

Під час навчання застосовуються такі методи: 1. Евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький методи, які корелюють із завданнями і програмними цілями розвитку в здобувачів інноваційного мислення у вирішенні науково-дослідних завдань. 2. Інтерактивні методи (ситуативне моделювання, мозковий штурм, рольова гра, кейс-метод). 3. Інтерактивні методи навчання у поєднанні з інформаційними технологіями (аудіо та відео лекції, вебінари тощо). 4. Робота з навчально-методичною літературою і інформаційними ресурсами. 5. Самостійна робота.

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	Аудиторні години (за РНП)
1	Лекція 1. Розділ 1. Система організації науково-дослідної роботи здобувача ступеня «доктор філософії» (з філології). Підготовка та захист дисертаційного дослідження з філології. Тема 1.1. Етапи науково-дослідної роботи здобувача ступеня «доктор філософії» та організація праці при проведенні наукових досліджень. Тема 1.2. Принципи написання тексту дисертації, її композиційні частини та вимоги до них. Тема 1.3. Процедура захисту дисертаційного	2

	<p>дослідження та ознайомлення наукової громадськості з дисертацією. Література: [1; 6; 7].</p> <p>CPC: Структура та обсяг дисертації. Вимоги до розширеної анотації до дисертації на здобуття ступеня доктора філософії. Порядок оформлення списку використаних джерел. Призначення додатків до дисертації та порядок їх оформлення. Поняття про авторські права. Література: [1; 5; 7; 9].</p>	
2	<p>Індивідуальне заняття 1. Тема 1.1. Етапи науково-дослідницької роботи здобувача ступеня «доктор філософії» та організація праці при проведенні наукових досліджень. Тема 1.2. Принципи написання тексту дисертації, її композиційні частини та вимоги до них.</p> <p>CPC: Загальні рекомендації щодо оформлення кваліфікаційних робіт. Вимоги до формулювання теми кваліфікаційних робіт. Основні технічні вимоги до оформлення дисертації. Особливості оформлення таблиць, рисунків, формул. Вимоги до наукового стилю кваліфікаційної роботи. Основні вимоги до реферування та цитування літератури. Поняття авторських прав. Література: [1; 5; 7; 9].</p>	2
3	<p>Індивідуальне заняття 2. Тема 1.3. Процедура захисту дисертаційного дослідження та ознайомлення наукової громадськості з дисертацією.</p> <p>CPC: Основні етапи подачі дисертації до захисту. Процедура захисту дисертаційного дослідження. Література: [1; 7; 9].</p>	2
4	<p>Лекція 2. Розділ 2. Опублікування та апробація результатів дослідження. Стилі оформлення бібліографічних посилань. Тема 2.1. Поняття, функції і види наукових публікацій. Вимоги до видавничого оформлення наукових видань, визначення їх обсягу. Особливості наукових публікацій для здобувачів наукового ступеня «доктор філософії». Тема 2.2. Основні вимоги до апробації результатів дослідження. Наукові тези. Презентація результатів наукових досліджень у формі постерів і презентацій. Тема 2.3. Відкритий доступ та цифрові технології перевірки на plagiat. Література: [1; 5; 7; 9].</p> <p>CPC: Підготовка мультимедійної презентації матеріалу відповідно до теми дисертації обсягом до 10 хвилин звучання.</p>	2
5	<p>Індивідуальне заняття 3. Тема 2.1. Наукова періодика. Нормативно-правові вимоги до фахових видань. Електронні наукові видання – переваги та недоліки. Критерії добору оптимального наукового видання для публікації статті. Рецензовані видання. Література: [3; 5].</p> <p>CPC: Огляд вітчизняної та зарубіжної наукової періодики для представлення результатів наукових досліджень з філології.</p>	2
6	<p>Індивідуальне заняття 4. Тема 2.1. Вимоги до публікацій у рецензованих фахових виданнях. Алгоритм написання та підготовка статті до друку. Типи наукових статей, IMRaD-структура статей різних типів. Структура статті. Визначення мети дослідження. Системи автоматизованого генерування бібліографічних описів за допомогою он-лайн ресурсів. Література: [3; 14].</p> <p>CPC: Транслітерація. Он-лайн ресурси транслітерації української мови. Література: [14].</p>	2
7	<p>Індивідуальне заняття 5. Тема 2.3. Фахові видання України, що індексуються у Scopus та Web of Science. Поняття «метадані» та їх класифікація. Недобросовісні видавці («хижакькі» видавництва). Редакційно-видавнича етика. Квартлі.</p> <p>CPC: Роль списків журналів Джейффрі Білла.</p> <p>За наданим списком журналів визначити:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) чи внесено журнал до списків SCOPUS або Джейффрі Білла; б) рейтинг журналу станом на цей рік (Q1-Q4); 	2

	<p>в) імпакт фактор журналу;</p> <p>г) періодичність видання;</p> <p>д) форма подачі рукопису (онлайн чи електронною поштою);</p> <p>е) бізнес модель журналу (традиційна, відкритий доступ, гібридна).</p>	
8	<p>Індивідуальне заняття 6. Тема 2.3. Вимоги світових організацій (WERA, AERA, BERA та ін.) щодо етики проведення наукових досліджень. Поняття відкритого доступу: «зелений» та «золотий» стандарти. Забезпечення відкритого доступу до наукового контенту. Common Creative. Переваги публікації у виданнях з відкритим доступом. Література: [3; 5; 9; 13].</p> <p>CPC: Будапештська ініціатива «Відкритий доступ». Берлінська декларація про відкритий доступ до наукових та гуманітарних знань. Література: [3; 5; 9; 13].</p>	2
9	<p>Індивідуальне заняття 7. Тема 2.3. Наукові класифікатори статей (УДК, JEL та ін.). Цифровий ідентифікатор об'єкта, який присвоюється науковим статтям та збірників – DOI (digital object identifier). Література: [18].</p> <p>CPC: Підготовка до ДКР. Література: [1-9; 13].</p>	2
10	<p>Індивідуальне заняття 8. Тема 2.3. Проблема plagiatu у науковому світі. Види plagiatu в науці. Нормативно-правові аспекти plagiatu. Програмні засоби перевірки текстів на збіг (eTXT Антиплагіат, Miratools, Text.ru та ін.). Норми наукової добросовісності.</p> <p>CPC: Підготовка до ДКР. Література: [1-9; 13].</p>	2
11	<p>Практичне заняття 1. Тема 2.4. Вимоги ДСТУ 8302:2015. Література: [4; 8].</p> <p>CPC: Підготувати список бібліографічних посилань відповідно до ДСТУ 8302:2015 за темою дисертаційного дослідження (30 позицій). Література: [4; 8]. Підготовка до ДКР. Література: [1-9; 13].</p>	2
12	<p>Практичне заняття 2. Тема 2.5. Вимоги APA стилю (7-е видання) до оформлення бібліографії (структурна, форматування). Література: [9; 10].</p> <p>CPC: Підготувати список бібліографічних посилань (References) відповідно до стилю APA (7 ред.) – 30 позицій (за темою дисертаційного дослідження). Література: [11; 12].</p>	2
13	<p>Лекція 3. Розділ 3. Наукометрія у філологічних дослідженнях. Тема 3.1. Міжнародні наукометричні бази даних: найбільші міжнародні наукометричні бази даних (Scopus, Web of Science), основні умови роботи з даними, розміщеними у міжнародних наукометричних базах, наукометричні показники; вимоги наукометричних періодичних видань до статей; чинники цитованості публікації. Тема 3.2. Ідентифікатори вченого. Література: [2; 3].</p> <p>CPC: Механізми пошуку і аналізу здобутків науковця. Професійні мережі українських науковців. Література: [15; 22; 25].</p>	2
14	<p>Практичне заняття 3. Тема 3.1. Порядок розрахунків індексів цитування – основних кількісних наукометричних показників ефективності наукової діяльності (h-індекс, імпакт-фактор, альтметрія, JIF). Механізми пошуку індексування вчених в наукометричних базах. Індекс Гірша. Врахування кількості публікацій та кількості цитувань цих публікацій. Міжнародні бази індексування: ICI Copernicus, BASE, DOAJ, Science Index UlrichsWeb та ін. Показники цитування українських вчених. Література: [16; 17; 19; 20; 21; 24; 26].</p> <p>CPC: Критичний аналіз джерел. Література: [16; 17; 19; 20; 21; 24; 26].</p>	2
15	<p>Лекція 4. Використання електронних бібліотек для інформаційно-аналітичної підтримки наукових досліджень. Бібліотека НАН України ім. Вернадського та її можливості. Ресурси Scopus, Web of Science, Google Scholar для наукової діяльності та підготовки наукових статей. Електронні бібліотеки України та світу (CEEOL, e-Library та ін.). Українські системи оцінювання наукової роботи</p>	2

	та визначення індексу цитування Ukrainian Scientific Citation Index, Open Ukrainian Citation Index та ін. Література: [15; 22; 25]. CPC: Критичний аналіз джерел. Література: [15; 22; 25].	
16	Практичне заняття 4. Тема 3.2. Ідентифікатори вченого (авторські профілі). Авторський профіль вчених у пошуковій системі Google Scholar. Авторський профіль у наукометричній базі даних Web of Science. Реєстрація в системі персональної ідентифікації автора ResearcherID/Publons. Включення персональних публікацій до авторського профілю ResearcherID. Особливості рецензування наукових праць. Платформа-спільнота рецензентів Publons. Авторський профіль науковця у наукометричній базі даних SCOPUS. Особливості коригування та наповнення авторських профілів у системі Google Scholar та наукометричній базі даних SCOPUS. Цифровий ідентифікатор авторів-науковців ORCID (Open Researcher and Contributor ID) та реєстрація персонального авторського профілю ORCID. Алгоритм коригування авторського профілю SCOPUS за допомогою цифрового ідентифікатора дослідників ORCID. Література: [2; 3]. CPC: Проаналізувати власні профілі в ORCID, Publons, Google Academy: відповідно до вимог наукометричних баз / за відсутністю профілю – пройти реєстрацію, створити профілі та наповнити їх актуальною інформацією. Література: [2; 3].	2
17	Лекція 5. Електронні наукові форуми, блоги та соціальні мережі. Міжнародна наукова соціальна мережа ResearchGate. Академічна наукова мережа Mendeley. EBЖС Open Journal Systems, Open Conference Systems, Open Monograph Press, Eprints, DSpace. Електронні наукові форуми, вільнопостирювані засоби створення блогів (Blogger, Blogspot). Соціальні мережі (Facebook, LinkedIn, Academia.edu, UkrainianScientistsWorldwide). Механізми та особливості проведення он-лайн конференцій. Сервіси Google, Zoom, VideoMost, Mind, WebEx, Proficonf та ін. Література: [10; 27]. CPC: 1. Mendeley (безкоштовна програма для управління бібліографічною інформацією, що дозволяє зберігати і переглядати наукові праці у форматі PDF, а також має підключення до міжнародної соціальної мережі вчених). Література: [27]. 2. Повторення та систематизація навчального матеріалу. Література: [1-27].	2
18	Практичне заняття 5. Залік	2
	Всього:	36

6. Самостійна робота

Вивчення дисципліни включає такі види самостійної роботи:

- підготовка до лекційних занять;
- підготовка до практичних занять;
- підготовка до індивідуальних занять;
- підготовка до написання домашньої контрольної роботи;
- підготовка до заліку.
-

Рекомендований час на підготовку до лекційного заняття 1 год. CPC; практичного – 1 год. CPC; індивідуального – 0,4 год. CPC; ДКР – 10 год., заліку – 6 год. CPC.

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування практичних занять, активна робота на них і виконання домашніх завдань необхідні для, розвитку практичних навичок і компетентностей та досягнення програмних результатів навчання загалом. Перед практичним заняттям здобувач вищої освіти ознайомлюється з рекомендованою літературою, наданою викладачем. Усі необхідні навчальні матеріали викладач розміщує на Google диску або в онлайн середовищі Google Classroom, доступ до якого мають здобувачі, які вивчають цей освітній компонент.

Актуальну інформацію щодо організації навчального процесу з дисципліни студенти отримують через повідомлення у групі в Telegram/Viber/ WhatsApp або Електронному кампусі. Під час змішаної форми навчання заняття проходять у форматі відеоконференцій на платформі ZOOM.

Виконані домашні навчальні завдання здобувачі вищої освіти завантажують у свої папки на гуглдиску або здають через Google Classroom, доступ до яких надає викладач протягом першого тижня навчання. *Термін виконання домашнього навчального завдання – 1 тиждень з моменту отримання.* Завдання, подані на перевірку після закінчення зазначеного терміну, оцінюються в 0 балів. Якщо студент не здав завдання протягом терміну, визначеного цим силабусом, з поважної причини, яку підтверджує офіційний документ (довідка про непрацездатність, службова записка тощо), він може представити виконані завдання за графіком, узгодженим з викладачем, але не пізніше 8 практичного заняття. Перескладання домашніх навчальних завдань з метою підвищення оцінки не передбачено. Відпрацювання пропущених без поважної причини занять за рахунок виконання додаткових навчальних завдань не передбачено.

Поточний контроль. Викладач регулярно заносить результати поточного контролю в модуль «Поточний контроль» Електронного кампусу згідно з Положенням про поточний, календарний і семестровий контроль в КПІ ім. Ігоря Сікорського. Детальніше: https://document.kpi.ua/2020_7-137. Ознайомитися з результатами поточного контролю здобувач може в особистому кабінеті в Електронному кампусі.

Правила призначення заохочувальних балів. Відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), заохочувальні бали не входять до основної 100-балльної шкали РСО і не можуть перевищувати 10% рейтингової шкали, тобто максимальна кількість додаткових балів – 10. Для підвищення мотивації здобувачів вищої освіти займатися науково-дослідницькою роботою, їм призначають заохочувальні бали за участь у науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах і воркшопах за тематикою освітнього компонента (за умови публікації тез доповіді або наявності сертифікату про участь у відповідному заході). Підставою для нарахування заохочувальних балів може бути участь у перекладацьких проектах КПІ ім. Ігоря Сікорського. Штрафні бали з освітнього компоненту не передбачені.

Академічна добросердість. Політика та принципи академічної добросердісті визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://kpi.ua/code>) та Положенні про систему запобігання академічному плагіату (<https://osvita.kpi.ua/node/47>).

Норми етичної поведінки. Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Студенти мають право аргументовано оскаржити результати будь-яких контрольних заходів, пояснивши з яким критерієм не погоджуються. Процедуру деталізовано в Положенні про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Інклузивне навчання. Освітній компонент може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами, окрім студентів з серйозними вадами зору, які не дозволяють виконувати завдання за допомогою персональних комп'ютерів, ноутбуків та/або інших технічних засобів. Детальніше про забезпечення інклузивності освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського за посиланням <https://osvita.kpi.ua/node/172>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (РСО)

Процедура оцінювання результатів навчання за цим освітнім компонентом, форми контролю і рейтингова система оцінювання регламентовані Положенням про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>) та Положенням про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/32>).

Результати навчання з дисципліни оцінюються за РСО першого типу, тобто підсумкова оцінка здобувача формується на основі виконання всіх завдань, передбачених контрольними заходами. Оцінювання результатів навчання здійснюється за 100-бальною шкалою.

Оцінювання та поточний контроль. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за роботу на лекційних, практичних та індивідуальних заняттях, а також за написання домашньої контрольної роботи.

Рейтинг здобувачів з освітнього компонента складається з балів, отриманих за:

- 1) експрес-опитування на 2 лекційних заняттях (передбачається експрес-опитування на кожній лекції, крім першої) – 6 балів;
- 2) роботу на 1 практичному занятті (передбачається опитування на 1 практичному занятті з 2, оскільки на практичному занятті 2 – залік) – 3 бали;
- 3) роботу на 13 індивідуальних заняттях – 39 балів;
- 4) домашню контрольну роботу (виконується після 9-го індивідуального заняття) – 52 бали.

Максимальна кількість балів, які може отримати студент по закінченні вивчення кредитного модуля «Методологія та організація філологічних досліджень. Організація науково-дослідної діяльності з філології», становить **100 балів**.

№ п/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1	Експрес-опитування на лекційних заняттях	10%	5	5	10
2	Робота на практичних заняттях	5%	5	4	20
3	Робота на індивідуальних заняттях	65	5	8	40
4	ДКР	20%	20	1	20
	Всього				100

Розрахунки орієнтовних значень вагових балів з кожного контрольного заходу

Визначаємо значення tk – навчальний час, запланований у робочій програмі для кожного контрольного заходу.

- 1) **Експрес-опитування під час лекцій.** Враховуємо 2 години лекційні + 1 година СРС, таким чином загальний час на експрес-опитування = 3 години
 $t_{опт} = 3$
- 2) **Відповіді на практичних заняттях.** 1 практичне заняття = 1 год. (2 год. практ. + 1 год. СРС = 3 год.).
 $t_{сем} = 3$
- 3) **Відповіді на індивідуальних заняттях.** 1 індивідуальне заняття = 2,4 год. (2 год. інд. + 0,4 год. СРС = 2,4 год.).
 $t_{інд} = 2,4$

4) ***Написання ДКР.***

tдкр = 10 год.

Орієнтовні значення вагових балів із розрахунку 100-бальної шкали РСО:

$$тк = 3 \times 5 + 3 \times 4 + 2,4 \times 8 + 10 = 56,2$$

Орієнтовні значення відповідних вагових балів:

$$\text{гопит} = 15 \times 100 / 56,2 = 26,6; \text{ отже } 1 \text{ гопит} = 5,3 = 5,5$$

$$\text{гпр} = 12 \times 100 / 56,2 = 21,3 \text{ отже } 1 \text{ гпр} = 5$$

$$\text{гінд} = 19,2 \times 100 / 56,2 = 34,1; \text{ отже } 1 \text{ гінд} = 4,2 = 4$$

$$\text{гдкр} = 10 \times 100 / 56,2 = 17,7; \text{ отже } \text{гдкр} = 20$$

Загальна сума:

$$5 \times 5,5 + 5 \times 4 + 4 \times 8 + 20 = 12 + 6 + 65 + 20 = 99,5$$

Робимо корекцію:

$$\text{гопит} = 5,6$$

$$\text{гпр} = 5$$

$$\text{гінд} = 4$$

$$\text{гдкр} = 20$$

$$5,6 \times 5 + 5 \times 4 + 4 \times 8 + 20 = 28 + 20 + 32 + 20 = 100$$

Визначаємо шкалу балів за відповідні рівні оцінювання з кожного виду контролю.

З урахуванням межових значень 0,9 – 0,75 – 0,6 – 0 маємо такий розподіл:

1) експрес-опитування під час лекцій:

«відмінно» = 5 – 5,6 балів;

«добре» = 4,2 – 4,9 бали;

«задовільно» = 2,76 – 4,1 бали;

«незадовільно» = 0 балів.

2) відповіді на практичних заняттях:

«відмінно» = 4,5 – 5 балів;

«добре» = 3,8 – 4,4 бали;

«задовільно» = 3 – 3,7 бали;

«незадовільно» = 0 балів.

3) відповіді на індивідуальних заняттях:

«відмінно» = 3,6 – 4 бали;

«добре» = 3 – 3,5 бали;

«задовільно» = 2,4 – 2,9 бали;

«незадовільно» = 0 балів.

4) написання домашньої контрольної роботи:

«відмінно» = 18 – 20 балів;

«добре» = 15 – 17 балів;

«задовільно» = 12 – 14 балів;

«незадовільно» = 0 балів.

Основні критерії оцінювання роботи аспірантів

1. Відповіді на експрес-опитуваннях під час лекцій

Ваговий бал – 5, максимальна кількість балів на лекційних заняттях становить $5 \times 2 = 10$ балів.

Критерії оцінювання:

- «відмінно» (5 – 5,6 балів): повна відповідь, не менше 90% потрібної інформації, точне розкриття змісту запропонованої теми, логічність і зв'язність висловлювання, наведення прикладів, повна і правильна відповідь на поставлені запитання, участь в обговоренні лекційного матеріалу, здатність до критичного мислення, володіння мовою та фаховою компетенціями;
- «добре» (4,2 – 4,9 бали): достатньо повна відповідь, не менше 75% потрібної інформації, можливі незначні неточності – наведення прикладів, але в недостатній кількості або не для всіх описаних явищ, неповна, але правильна відповідь на поставлені запитання, участь в обговоренні лекційного матеріалу, здатність до критичного мислення, володіння мовою та фаховою компетенціями на достатньому рівні;
- «задовільно» (2,76 – 4,1 бали): неповна відповідь, не менше 60% потрібної інформації, недостатня відповідь на поставлені запитання, студент не бере участь в обговоренні лекційного матеріалу, лише відповідає на поставлені запитання, відсутність здатності до критичного мислення, недостатній рівень володіння мовою та фаховою компетенціями;
- «незадовільно» (0 балів): незадовільна відповідь, відсутність відповіді на поставлені запитання, студент не бере участь в обговоренні лекційного матеріалу, відсутність здатності до критичного мислення, незадовільний рівень володіння мовою та фаховою компетенціями.

2. Відповіді на практичних заняттях

Ваговий бал – 5, максимальна кількість балів на практичних заняттях становить $5 \times 1 = 5$ бали.

Критерії оцінювання:

- «відмінно» (4,5 – 5 балів) – безпомилкове виконання всіх завдань з організації та презентації наукового дослідження із подальшою їхньою реалізацією під час наукового дослідження відповідно до таких критеріїв, як: правильність, обґрунтованість, чіткість, логічність, наочність;
- «добре» (3,8 – 4,4 бали) – виконання щонайменше 75% від обсягу завдань з організації та презентації наукового дослідження із подальшою їхньою реалізацією під час наукового дослідження відповідно до таких критеріїв, як: правильність, обґрунтованість, чіткість, логічність, наочність;
- «задовільно» (3 – 3,7 бали) – виконання щонайменше 60% від обсягу завдань з організації та презентації наукового дослідження із подальшою їхньою реалізацією під час наукового дослідження відповідно до таких критеріїв, як: правильність, обґрунтованість, чіткість, логічність, наочність;
- «незадовільно» (0 балів) – виконання недостатнього обсягу завдань або невиконання завдань з організації та презентації наукового дослідження без їхньої реалізації під час наукового дослідження відповідно до таких критеріїв, як: правильність, обґрунтованість, чіткість, логічність, наочність.

3. Відповіді на індивідуальних заняттях

Ваговий бал – 5, максимальна кількість балів на індивідуальних заняттях становить $5 \times 13 = 65$ балів.

Критерії оцінювання:

- «відмінно» (3,6 – 4 бали) – безпомилкове виконання всіх завдань з організації та презентації наукового дослідження із подальшою їхньою реалізацією під час наукового дослідження відповідно до таких критеріїв, як: правильність, обґрунтованість, чіткість, логічність, наочність;
- «добре» (3 – 3,5 бали) – виконання щонайменше 75% від обсягу завдань з організації та презентації наукового дослідження із подальшою їхньою реалізацією під час наукового дослідження відповідно до таких критеріїв, як: правильність, обґрунтованість, чіткість, логічність, наочність;

- «задовільно» (2,4 – 2,9 бали) – виконання щонайменше 60% від обсягу завдань з організації та презентації результатів наукового дослідження із подальшою їхньою реалізацією під час наукового дослідження відповідно до таких критеріїв, як: правильність, обґрунтованість, чіткість, логічність, наочність;
- «незадовільно» (0 балів) – виконання недостатнього обсягу завдань або невиконання завдань з організації та презентації наукового дослідження без їхньої реалізації під час наукового дослідження відповідно до таких критеріїв, як: правильність, обґрунтованість, чіткість, логічність, наочність.

3. Домашня контрольна робота

Ваговий бал – 22, максимальна кількість балів за ДКР становить $20 \times 1 = 20$ балів.

Критерії оцінювання:

- «відмінно» (18 – 20 балів) – виконання всіх завдань домашньої контрольної роботи обсягом не менше 90 % вірної інформації;
- «добре» (15 – 17 балів) – виконання всіх завдань домашньої контрольної роботи обсягом не менше 75 % вірної інформації;
- «задовільно» (12 – 14 балів) – виконання всіх завдань домашньої контрольної роботи обсягом не менше 60 % вірної інформації;
- «незадовільно» (0 балів) – виконання завдань домашньої контрольної роботи обсягом менше 60 % вірної інформації.

Результати поточного контролю оголошуються кожному студенту окремо у присутності або в дистанційній формі (електронною поштою, в кампусі або через Messenger/Viber/WhatsApp/Telegram).

Рейтингова оцінка доводиться до здобувачів на передостанньому занятті з дисципліни в семестрі.

Календарний контроль. Проміжна атестація студентів є календарним рубіжним контролем. Метою проведення атестації є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами. Календарний контроль проводиться на 8 та 14 тижнях із зазначенням поточного рейтингу.

Максимальна кількість балів на *першій атестації* складатиме суму балів за: експрес-опитування на двох лекціях – максимально 11,2 бали, роботу на 5 індивідуальних заняттях – максимально 20 балів. Таким чином, по першій атестації здобувач отримує «задовільно», якщо його поточний рейтинг буде не менше 15,6 балів.

Максимальна кількість балів на *другій атестації* складатиме суму балів за: експрес-опитування на одній лекції – максимально 5,6 бала, за роботу на 3 індивідуальних заняттях – максимально 12 балів, за роботу на 3 практичних заняттях – максимально 15 балів. Максимальна кількість балів – 22,6. Таким чином, по другій атестації здобувач отримує «задовільно», якщо його поточний рейтинг буде не менше 11,3 балів.

Умовою отримання позитивної оцінки з календарного контролю з освітнього компонента «Методологія та організація філологічних досліджень. Організація науково-дослідної діяльності з філологією» є значення поточного рейтингу здобувача не менше, ніж 50 % від максимально можливого на час проведення такого контролю:

Критерій	Перша атестація	Друга атестація
Термін атестації	8-ий тиждень	14-ий тиждень

Умови отримання атестації	Поточний рейтинг	$\geq 15,6$ балів	$\geq 11,3$ бали
---------------------------	------------------	-------------------	------------------

Семестровий контроль у формі заліку проводиться на останньому занятті з освітнього компонента.

Умови допуску до семестрового контролю. Рейтинг з кредитного модуля складає **100 балів**. Умовою зарахування кредитного модуля є отримання студентом не менше 60% рейтингу з кредитного модуля, а також **позитивна** оцінка з **ДКР**.

Рейтинг може бути підвищено шляхом виконання **залікової контрольної роботи**. Вона є обов'язковою для тих, хто отримав від 40% до 60% рейтингу з кредитного модуля. До нього також допускаються студенти, які отримали не менше 60% рейтингу з кредитного модуля, та бажають підвищити свій рейтинг. При цьому застосовується жорстка система. Усі його бали, отримані протягом семестру, анулюються.

Залікова контрольна робота оцінюється у 80 балів. Кожен варіант залікової контрольної роботи містить 2 завдання, націлених на перевірку рівня засвоєння теоретичних знань та вміння застосовувати ці знання у процесі оформлення та презентації результатів наукових досліджень.

Перше завдання містить 5 питань теоретичного характеру, кожне з яких оцінюється в 8 балів таким чином:

- «відмінно» (7,5 – 8 балів) – відповідь на поставлене питання є вірною, повною, змістовою, містить наочні приклади. Виклад думок є логічним і грамотним. Здобувач уміло оперує науковою метамовою філологічних досліджень і добре обізнаний із понятійним інструментарієм галузі;
- «добре» (6 – 7 балів) – відповідь на поставлене питання загалом є вірною, але неповною, змістовою, містить деякі приклади. Виклад думок є логічним і грамотним, допускаються декілька помилок. Здобувач обізнаний із науковою метамовою філологічних досліджень і загалом може користуватися понятійним інструментарієм у цій галузі;
- «задовільно» (5 – 5,5 балів) – відповідь на поставлене питання є загалом вірною, але неповною, змістовою, не містить приклади. Виклад думок є нелогічним і наявна велика кількість помилок. Здобувач деякою мірою обізнаний із науковою метамовою філологічних досліджень і загалом може користуватися понятійним інструментарієм у цій галузі;
- «незадовільно» (0 балів) – відповідь на поставлене питання є невірною або відсутня. Виклад думок є нелогічним і наявна велика кількість помилок. Здобувач не обізнаний із науковою метамовою філологічних досліджень і не може користуватися понятійним інструментарієм у цій галузі.

Друге завдання полягає в умінні продемонструвати на прикладі власного дослідження, яким чином здобувач-науковець реалізував здобуті знання з освітнього компонента «Методологія та організація філологічних досліджень. Організація науково-дослідної діяльності з філології» у дисертаційній роботі. Це завдання оцінюється в 40 балів таким чином:

- «відмінно» (36 – 40 балів) – здобувач послідовно презентував та розгорнуто і переконливо представив методологію власного дослідження, уточнив отримані результати у повній відповідності з чинними вимогами;
- «добре» (30 – 35 балів) – здобувач послідовно презентував та переконливо, але стисло представив методологію власного дослідження, уточнив отримані результати у відповідності з чинними вимогами;
- «задовільно» (24 – 29 балів) – здобувач послідовно презентував, але непереконливо і стисло представив методологію власного дослідження, не уточнив отримані результати;
- «незадовільно» (0 балів) – здобувач непослідовно, непереконливо і стисло представив (або взагалі не представив) методологію власного дослідження, не уточнив отримані результати.

Переведення значення рейтингових оцінок з освітнього компонента в балах та традиційні оцінки для виставлення їх до залікової відомості та залікової книжки здійснюється відповідно до таблиці:

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за інститутською шкалою

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

9.1. На залікову контрольну роботу винесено тематичний матеріал, прописаний у п. 5 цього силабусу.

9.2. Для цього освітнього компонента передбачене визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті згідно з процедурою, прописаною у Положенні про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://osvita.kpi.ua/node/179>).

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Укладено професором кафедри ТППАМ, д. пед. н. Федоренко С. В.

Ухвалено кафедрою теорії, практики та перекладу англійської мови ФЛ (протокол № 1 від 31.08.2022 р.)

Погоджено Методичною комісією ФЛ (протокол № 1 від 31.08.2022 р.)